

БІОЕТИКА ТА ДОСЛІДИ НАД ТВАРИНАМИ

Койдан А.А., Васильєв О.В.

Науковий керівник – канд. філос. наук, доц. Старікова Г.Г.

Харківський національний університет радіоелектроніки
(61166, Харків, пр. Науки, 14, кафедра Філософії, тел.(057) 702-14-65)

E-mail: halyna.starikova@nure.ua

The work is devoted to scientific experiments on animals and ethics. It is a pity that today animals are the object of all kinds of experiments and tests. The consequences of such experiments threaten the survival of humanity and are much more serious than any other problem. You will find more detailed information on this topic in our theses.

У сучасному світі людина часто стикається з байдужістю оточуючих. Може трапитися так, що навіть в центрі великого міста, в людному місці, тобі ніхто не допоможе. Якщо люди так байдужі один до одного, то що говорити про тварин. У світі гине понад 150 мільйонів піддослідних тварин щороку. Основна частина піддослідних тварин використовується в медичних дослідженнях при випробуванні ліків і нових методів лікування, в тестах на токсичність при розробці косметики, в навчальних експериментах та інше. Наскільки виправдані такі дослідди?

З цим пов'язані проблеми морального порядку, тому що навмисне жорстоке поводження з тваринами є неприпустимим та аморальним.

Ще в Давній Греції до тварин ставилися як до рівноправних істот. Згідно ж догмам християнства, людині належить чільна роль, оскільки тільки вона має «безсмертну душу» і тому може відчувати біль і страждання, тоді як у тварин біль є простою рефлекторною реакцією. Це положення знімає з людини моральну відповідальність і обмеження по відношенню до страждаючих тварин і служить «моральним» обґрунтуванням використання тварин в експериментах, що заподіюють біль і страждання, включаючи розтин живих тварин.

Характерно, що така точка зору превалює у людини європейської, точніше кажучи, північноатлантичної цивілізації, яка століттями активно перетворює навколишній простір «під себе», безсоромно використовуючи неорганічний і біологічний матеріал для своїх «важливих» потреб, для створення комфортних умов свого існування.

Для чого в даний час біомедицина проводить експерименти? Приблизно 65% експериментальних тварин беруть участь в експериментах заради отримання прикладних медико-біологічних знань, зокрема фармацевтичних. Це експерименти, які дозволяють визначити нормальне і патологічне протягом різних процесів в організмі, визначити токсичність тих чи інших речовин і визначити потенційну нешкідливість або небезпека розроблюваних фармакологічних препаратів. Приблизно 1% лабораторних тварин використовується в так званих освітніх цілях – для того щоб

навчити майбутніх медиків або біологів працювати з живою тілесністю, щоб ми були впевнені, що цей лікар вже має деякий досвід поводження з живим. Інша частина лабораторних тварин і робота з ними пов'язана з отриманням фундаментального знання.

Далі виникає питання: а яка тварина може вважатися лабораторною? В даний час встановлено дуже жорсткі стандарти. У медико-біологічних експериментах не можуть використовуватися тварини, вилучені з живої природи, тому що ані їх походження, ані їх умови життя відстежити неможливо. Обов'язковою є вимога генотипування тварин, тобто їх спеціалізованого вирощування, визначення особливостей геному, для того щоб потенційний експериментатор був упевненим в тому, що залучення саме таких тварин до експерименту дасть статистично значущі показові результати.

Експерименти над тваринами не повинні проводитися в тих сферах, де, наприклад, незалежними дослідниками раніше або в іншій країні були отримані попередні результати. Вимога підвищення якості пов'язана з обов'язковістю будь-якого експериментатора випереджати свій конкретний експеримент вивченням літератури, щоб не повторитися, щоб не заподіяти страждання в тих сферах, де достовірні дані вже отримані.

Для того щоб кожен конкретний дослідник виконував певні правила проведення експериментів з тваринами, міжнародне співтовариство виробляє внутрішні етичні норми, контролювати виконання яких покликані спеціальні комітети чи комісії – їх називають біоетичними. Зазвичай експериментатор до початку експерименту звертається із заявкою, в якій він детально викладає мету експерименту, плановані результати, на базі яких попередньо отриманих результатів експеримент буде вибудовуватися, яка кількість тварин стане учасниками експерименту, які заходи будуть вжиті для того, щоб мінімізувати страждання. Якщо в ході експерименту очікується загибель тварини, то експериментатор зобов'язаний передбачити використання саме такого типу умертвіння, який визнається мінімально болючим для даного виду лабораторних тварин.

Всі люди знають, що в медичних інститутах і наукових лабораторіях ставлять досліди над тваринами. Але не кожен замислюється, навіщо це роблять і до чого це призводить. Вчені довели, що такі досліди шкодять і заважають розвитку науки. Якщо науковці будуть дотримуватися певних правил, то етичне ставлення до тварин стрімко зросте. Число піддослідних організмів зменшиться і ми зможемо зупинимо вимирання тварин та збережемо світ.